

WINTERVOGELS.

De winter is de beste tijd, om de kennismaking met de vogels te beginnen.

Ze zijn dan makker dan 's zomers en vallen in de bladerlooze boomen en struiken veel beter in 't oog. Ook zijn ze dan in veel grooter aantal op bepaalde plaatsen aanwezig. Wie niet al te ongeduldig is uitgevallen en zijn oogen goed den kost geeft, zal dan ook zonder veel moeite het volgende dertigtal te zien kunnen krijgen en leeren kennen. En dat is geen kleinigheid, wie eenmaal zoover is, kan er in den zomertijd gemakkelijk nog een dertig bij leeren en zal dan op zijn wandelingen nog maar zelden een vogel ontmoeten, die hem geheel en al vreemd is. De eigenlijke vogelwinter omvat alleen de maanden December en Januari, vóór dien tijd is de najaarstrek nog aan den gang, in 't laatst van Louwmaand begint de voorjaarstrek reeds; in de twee genoemde maanden bestaat onze vogelbevolking in hoofdzaak uit rondzwervende Nederlanders en wintergasten uit het Noorden en Oosten van de oude wereld.

In de steden — en bij zacht weer op de weilanden — verzamelen zich de meeuwen in groote troepen. Drie soorten zijn gemakkelijk te onderscheiden: één groote (grootter dan een kraai) en twee kleinere. De groote soort is sneeuwwit met zilvergrijzen rug, heeft een gelen snavel en grauwe pooten. Dat is de zilvermeeuw. Jonge zilvermeeuwen zijn zoo groot als de oude, maar geheel bruinegekleet.

Van de beide kleine soorten is 't meest algemeen die met rooden snavel en roode pooten. Dat is de zwartkopmeeuw, maar hij heeft 's winters een witten kop met alleen achter de ooren een zwart — of beter nog chocoladebruin — half maantje. Ouden zijn wit met zilvergrijze vleugels, de jongen hebben bruinegekleete vleugels en een zwarten band langs den achterrand van de staart. Als 't niet al te koud is, kan ik geruimen tijd achtereen op een pier aan 't IJ of geleund over een brugleuning, hun wondersierlijke vliegbewegingen gadeslaan.

De andere kleine meeuw heet de „gewone”, maar is lang zoo algemeen niet als de zwartkop. Hij heeft een geheel witten kop, geelgroenen snavel en dito pooten, en vertoeft liever in de weilanden dan in de stad.

Nog met evenveel genoegen als twintig jaar geleden, toen ik „aan de vogels begon”, kan ik op een mooien wintermorgen een begroeid plekje langs een landweg of een hoekje van bosch, park of boomgaard opzoeken, om daar de gewone wintergasten te begroeten.

Al is 't Oostenwind en vriezend weer, kunt ge toch gerust in de lufte der boomen een minuut of tien stilstaan, om toe te zien en te luisteren. In de stilte van 't morgenuur klinken de kleine geluidjes der wintervogels als tooverfluitjes door het hout. Wie heeft toch gezegd, dat de vogels des winters „stom en stil” zijn? Ja, voor wie zijn ooren dicht stopt en als een razende langs den weg voortholt, hebben ze niets te vertellen. Maar offer eens eenige minuten en ge zult beloond worden. 't Is een roepen, lokken, fluiten zonder ophouden, iedere beweging, iedere vondst wordt aangekondigd en er zijn er zelfs, die 't uitzingen van pure pret.

Let maar eens op, we staan nog maar even stil of daar klinkt het: „strrrt, strrrt, strrrt.” 't Geluid komt van omlaag en jawel, daar kruipt, sluipt, buitelt en rolt een bruin dons-balletje tusschen de elzestronken, in de dorre bladeren, langs den slootkant. Het diertje huppelt een paar pas op 't ijs, snort dan naar een heg, kruipt er door en komt bovenop weer te voorschijn, slingert zich dan op een afge-

kapt boomstronk en zingt daar met steil opgericht staartje zijn schetterlied, terwijl hij van opgewondenheid en levenslust geen oogenblik stil kan staan. Dat is de winterkoning.

Tuut, tuut, klinkt 't nu, fijn en langgerekt. Kijkt nu naar de boomstammen en dra ziet ge tegen een ervan een grijs vogeltje omhoog kruipen: grijs op den rug en aan borst en buik van 't prachtigst wit satijn, dat zich denken laat, maar dat ziet ge niet gauw. Hij steunt met zijn stevige, spitse staartveertjes tegen den schors en zoekt met 't lang, priemvormig snaveltje in alle reetjes en spleetjes naar insecteneieren. Houd je maar goed, boomkruiper!

Nog meer muis-achtig gepiep en dan weer „terrt, terrt, terrt” en nog een ander driftig geluid, dat ik niet kan weergeven. Kijk, daar bungelen ze in de takken der boomen, nu op, dan onder de twijgen in allerlei verrassende wendingen en zwaaien. Dat zijn de meezen: onze mooiste wintervogeltjes.

't Meest treft ge de pimpelmees aan met zijn blauw kopje en blauwe vleugels en staart; dan de koolmees met zwarten kop en zwarte streep over de gele borst en de zwartkopmees, die wat kleiner is, geheel groenachtig van kleur met zwarten kop en zonder borststreep. Wit met zwart en rozerood is de staartmees, 't makkelijkst te kennen aan zijn langen staart (2 x zoo lang als zijn lichaam).

De kuifmees heeft een mooi spits kuifje op zijn kop, terwijl de zwarte mees te kennen is aan een witten nekplek, die duidelijk afsteekt tegen 't zwart van den kop en 't blauwgrijs van den rug. Deze twee laatsten zult ge in lage streken niet heel spoedig aantreffen. (Zie de gekleurde plaat bij blz. 178 van den tweeden jaargang).

„Schraak, schraak,” hoort ge opeens en de kleine vogeltjes maken dat ze weg komen, want de prachtige groote vogel die daar neerstrijkt, is geen gemakkelijk heer, als hij honger heeft. Wat een kleuren! Rosse, donker, gevleete kuif, wijnroode borst, grauwe rug, vleugels zwart met één schitterend witte plek en een ander prachtig zwart en blauw gevlekt hoekje, staart zwart, scherp afstekend tegen 't wit van de stuit. Dat is de Vlaamsche gaai, onze schoonste kraai vogel. De kraai zelf ziet ge ook hier en daar, maar meer nog de bonte kraaien, die trouwens zoo erg bont niet zijn. Hun voornaamste deelen: kop, staart en vleugels zijn zwart, de rest is dof-grijs. Dan is de ekster heel wat bonter met de metaalglanzende veeren van kop en staart en vleugels, waar 't wit een mijl ver op te zien is.

Nog een paar tamelijk groote vogels, die ge van tijd tot tijd kunt ontmoeten, zijn de groene en bonte specht. Ze zijn 's winters lang zoo schuw niet als in den zomer en ze laten u wel vlak onder den boom komen, waarvan zij schors en spleet doorzoeken, of waar ze noten of gallen zitten stuk te hameren. De bonte specht is zoo groot als een merel. Ziet ge kleinere vogels met spechtachtig uiterlijk en kleuren (rood, wit en zwart), dan hebt ge de kleine of de middele bonte specht voor u, beide zeldzame vogels, vooral de laatste. De kleine is weinig grooter dan een musch, de middelele zoowat als een leeuwerik. Doch laat ons aan die zeldzaamheden nu maar niet denken, meer gewone vogels vragen nog onze aandacht.

Nu weerklinkt het welbekende „snikkerekik” van 't roodborstje, dat rondhupt over den grond en de laaghangende takken van 't jonge rijshout. Al kunt ge zijn roode borst soms niet zien, dan herkent ge 't lieve diertje toch al gauw

aan zijn plotselinge bewegingen. Daar vliegt hij weg, want een dikke lijster komt ineens opdagen, zwart als ebbenhout en met een goudgelen, bijna rooden snavel. Dat is een oude heer, hoor. Die donkere vogel, wat bruiner van tint en met donker, hoornkleurigen snavel is zijn wijfje of een eenjarig jong.

Dien anderen grooten donkergrijzen vogel moogt ge niet voor een merel aanzien. Kijk maar, zijn borst is gevlekt, zijn wangen vertoonen lichte en donkere streepen en onder de vleugels zijn zijn flanken prachtig koperrood gekleurd. 't Is een koperwiek, een lijstersoort die 's winters zeer talrijk in ons land voorkomt en in groote troepen in onze parken overwintert, vooral wanneer hij daar uitgestrekte grasperken kan vinden. Want hij houdt van grasland en zwerft ook veel rond in de wei, in gezelschap van de spreeuwen, in hun zwart met wit gespikkeld winterkleed. In de verte kunt ge de koperwiek al gemakkelijk van de spreeuwen onderscheiden, doordat hij vlugger in zijn bewegingen is, meer trippelt dan loopt en op de bekende driftige lijstermanier hoopjes dor gras uit elkaar scharrelt.

Een vlucht spreeuwen is dadelijk van een vlucht lijsters te onderscheiden aan hun meerdere discipline. Spreeuwen vliegen dicht bijeen en volbrengen alle wendingen gelijktijdig als geoeffende soldaten, terwijl lijsters zich meer schutterachtig gedragen, ordeloos door elkaar vliegen en bij een hoek in den luchtweg nooit precies weten, welken kant zij uit moeten.

In de wei zwerfen ook nog troepen Kieviten, gemakkelijk te kennen aan hun grootte, hun stompe, zwarte vleugels, waartusschen 't wit van borst en buik schel afsteekt.

Die groote vogel, grooter dan een kraai, die met langzamen vleugelslag over 't grasveld strijkt, aan den slootkant neerdaalt en dan lange pooten en een lange nek blijkt te bezitten, is een reiger. Hij heeft honger.

Op 't bouwland scharrelen honderden kleine vogels rond, zoo groot als musschen en met net zulke dikke snavels als onze huisvrienden. Drie er van moet ge kennen. 1^o. de schildvink met zijn blauwgrijzen kop, licht-roode borst en groote witte vlek op de vleugels; 2^o. de geelgors,

die bijna heelemaal geel is; 3^o. de groenvink in 't groen grijs gekleurd, met zwarten staart en zwart aan de vleugels. Hij heeft den diksten snavel van allen.

In 't Rietland zwerfen de rietgorzen met hun pikzwarten kop en witten nek, terwijl op luwe plekjes heele gezelschappen van waterhoentjes gezellig den winter doorbrengen. Met een beetje geluk ziet ge soms het blinkend blauwe ijsvogeltje langs u heen schieten. Dat vertoont zich ook veel aan met riet begroeide plekken langs de zee, waar ge ook eens heen moet om de duizenden en duizenden poolvogels: zee-eenden, duiker-eendjes, zagers en nonnetjes te zien, die daar overwinteren. Wilde zwanen en ganzen ziet ge er stellig rondvliegen. Van al 't zwemmende goedje kunt ge met een sterken kijker misschien den zwarten zee-eend met de oranje-vlek op zijn neus en het sierlijke grijs met zwart gestreepte nonnetje, of den zager met zijn langen bek en verwarde kuif onderscheiden.

Tusschen de zulte huizen nog een paar vogeltjes van vinken-grootte: de rotspieper, geheel muschkleurig, maar met veel spitsere bek, en de sneeuwgorz, grijs met wit, vooral met veel wit op de vleugels; als ze opvliegen, is 't net of ze in pas een sneeuwbuï geweest zijn en of er nog wat vlokken op hun veeren zijn blijven zitten.

De wit met grijze vogeltjes, die in troepjes van een stuk of tien op hun hooge pooten langs het strand trippelen en als ge ze te vaak naar hun zin opjaagt, in een halve cirkel over de zee vliegen en een honderd M. achter u weer op 't strand neerstrijken, zijn strandloopertjes, tenminste als ge zien kunt, dat hun snavel langer is dan hun kop. Is dat niet het geval, dan hebt ge plevertjes voor u en wel zeer waarschijnlijk de mooie bontbek-plevertjes. Meeuwen van allerlei soort zijn hier ook te zien; behalve zilvermeeuwen ziet ge nog grootere, met zwarte vleugels en vinnig gekromden bek, dat zijn mantelmeeuwen.

Een vlijtig wandelaar kan al deze vogels te zien krijgen en ik zou het heel prettig vinden, als de een of andere beginner mij eens liet weten, welken hij of zij er met zekerheid onder 't oog gehad heeft.

JAC. P. THIJSSÉ.



Van twee schaatsenrijders en nog iets.

't Was op 23 Dec., dat de Haarlemmers op de groote markt twee Amsterdammers konden zien staan, die, met de schaatsen om den hals en de handen in de zakken de thermometers in het bekende vierkante kastje bestudeerden en met innerlijke verheuging huns harten daar zagen, dat, al scheen het zonnetje nog zoo heerlijk, het toch 1^o C. vroom. Winterweer was 't in 't geheel niet. Als we de menschen niet met winterjassen hadden gezien en we eene schaatsenrijdende beweging niet in onze beenen hadden gevoeld en de thermometer niet op -1^o stond, zouden we gedacht hebben, dat we op een zomervacantie-uitstapje waren. Geen wind en eene goede baan — ziedaar een echt ideaal, dat — als alle idealen — nog al eens op zich laat wachten.

Doch op dien gedenkwaardigen Zaterdag had het ideaal zijn karakter verloochend en was werkelijkheid geworden.

Zoo kwam het, dat wij in Haarlem voor den thermometer stonden, zoo kwam het ook, dat we ons een uurtje later in de duinen bevonden, ten spot van artikel 461 en van allerlei

soort versperringen, die ooit door 't menschelijk vernuft zijn uitgevonden. Stijgende en dalende, klauterende en kruipende onder ijzerdraad door, kwamen wij aan de Brouwersvaart op 't punt, waar de spoorbrug er over ligt.

Daar van dien hoogen duinkant hadden wij een heerlijk gezicht over het schoone duinlandschap en over de vaart, die nog geen ijs vertoonde en aan den overkant op de steile duinhelling waar het zuivere groen der jonge sparren, beschenen door een heerlijk zonnetje, iets lente-achtigs aan het landschap gaf; hadden niet het weinigje ijs in de vaart wat verderop, de kale takken van den duindoorn met de ontelbare bruine knoppen en diep beneden ons het kale aardappelveld, hard bevroren, gesproken van winter.

Beneden ons in de vaart zwom eenzaam langs den kant een eendje, zoo we dachten, en aan 't eind der vaart liep over den kalen zandbodem een fazant; terwijl uit de kale eiketakken ons onophoudelijk de fijne geluidjes der staartmeezen tegenklonken. Zoo nu en dan kwam nieuwsgierig het kopje van een roodborstje tusschen de dorre takjes